

EEN VOGELTOCHT DOOR HET WINTERSE FRIESLAND.

Het weekend van de jaarwisseling werd in Friesland doorgebracht. De dagen ervoor had het steeds gevroren en vooral in de nacht van 30 op 31 december vroor het zo hard dat zelfs de grote Friese meren dicht kwamen te liggen. Oudejaarsdag was de lucht blauw, de zon kwam op en het was zo goed als windstil. Met dit uitgelezen weer begonnen wij op goed geluk een vogeltocht per auto. Wat ik toen nog niet wist is dat ik gedurende deze tocht meer Sneeuwgorzen, Snierten en ganzen bij elkaar zou zien dan ik ooit eerder had meegemaakt!

Vanuit Harlingen werd de zeedijk gevolgd in de richting van de Afsluitdijk. Van tijd tot tijd werd gestopt om naar de kruin van de dijk te lopen vanwaar we een goed uitzicht hadden op de Waddenzee en het binnenland. Op zee, dicht onder de waterkering, enkele honderden Wilde Eenden, af en toe wat ?? Brilduikers en eenmaal 4 Snierten. Onderaan de dijk sporadisch een Wulp, Scholekster of Tureluur die eenmaal opgeschrikt met een grote boog over het water vloog om een eind verderop weer op de basaltkeien neer te strijken. Ineens hoorden we het "gejuich" van ganzen. We telden er 67 die in een fraaie V-formatie zuidoostwaarts trokken. Naar het gebied te oordelen waren het Kolganzen, door het tegenlicht konden we dit echter niet met waarnemingen bevestigen. We zouden juist weer in de auto stappen toen een klein groepje Kolganzen laag naderde en precies recht over ons heen vloog. Van de 6 eks. hadden er vijf donkere dwarsstrepen op de buik: de volwassen exemplaren. Ook deze vlogen naar het zuidoosten. Besloten werd naar Kornwerderzand te rijden om te zien of het IJsselmeer dicht lag hetgeen dan ongetwijfeld vogelconcentraties zou opleveren bij het open water tegenover de sluizen. Toen wij de kop van de Afsluitdijk naderden dwarrelde een grote zwerm Sneeuwgorzen voor de auto langs. Snel werd geparkeerd op een inritje van een weiland, de motor afgezet en gewacht tot de vogels, weer tot rust gekomen, neerstreken. Bijzonder fraai was het schouwspel voor ons. Op een vlak terrein dat spaarzaam met laag onkruid is begroeid fourageerden niet minder dan 180 Sneeuwgorzen. Op ons gemak konden we ze bekijken. Wanneer de vogels opschrokken door een passerende auto dan vloog de hele club omhoog en dwarrelde enige tijd rond alvorens weer neer te strijken. Prachtig waren dan de grote witte vleugelvlekken te zien, die als bij toverslag verdwenen wanneer de dieren eenmaal op de grond zaten. Links van ons lag een berg stro waarop Groenlingen en

Ringmussen foeragèerden. Even verlieten we de auto om te luisteren naar de zo kenmerkende roep van de Sneeuwgorst en ontdekten toen een eenzame Frater tussen het gezelschap. Ook hoorden wij weer ganzen: ongeveer 60 eks. die heel in de verte in zuidoostelijke richting trokken.

Nu koersten we naar Kornwerderzand, waar het sluzeneiland te voet werd verkend. Hier was het IJsselmeer toegevroren maar in het uiterste zuidwesten zagen wij open water. Vlak onder de oever lag een wak waarin van heel nabij o.a. 2 ♂♂ Pijlstaarten prachtig konden worden geobserveerd. Aan de Noordzijde van de sluzen, waar in het geheel geen ijs voorkwam, stonden wel 42 Blauwe Reigers bij elkaar te kleumen. Op het water 9 Dodaarzen, 1♂ en 4♀♀ Brilduikers en 3 ♀♀ Grote Zaagbekken. Ook vlogen hier 7♂♂ en 1♀ Grote Zaagbek over ons heen naar het zuiden.

Terug bij de auto namen wij de kaart erbij en stelden ons de vraag waar kunnen nu ganzen zitten? De overvliegende troepen hadden zonder uitzondering een zuidoostelijke richting aangehouden. Vanaf de kop van de Afsluitdijk trokken wij een denkbeeldige lijn naar Z.O. en kwamen zo bij het merengebied ten zuiden van Oudega. Daarheen ging nu de rit, op de gok dat we ergens ganzenkoncentraties zouden ontdekken. De IJsselneerdijk werd gevolgd in de richting van Makkum. Ook hier sprintten we van tijd tot tijd naar het topje van de dijk, maar het hier ondiepe IJsselmeer was geheel dichtgevroren. Resumerend werden onderweg enkele tientallen Torenvalken gezien en 2 Buizerden. Langs de rietzoom van de Makkumerwaard stonden 15 Blauwe Reigers en een Roerdorp. Tweemaal werd een ♀ Blauwe Kiekendief waargenomen. Verder ging het via Pilaan naar Gaast. Van hieruit loopt de weg over een dijk die meer landinwaarts ligt en aan beide zijden inspekteerden wij de weilanden op ganzen. Geen gans liet zich horen of zien. Verder ging het langs allerlei dorpjes die elk zijn eigen ijsbaan of wat daar voor door moet gaan heeft, waarop druk werd geschaatst. Koudum richting Hemelum langs de weilanden aan de Fluessen die geheel dichtgevroren was. Langs de randen ervan werd ook hier zelfs geschaatst. Vlakbij de brug van Galandammen zagen we direkt aan de weg een weiland letterlijk vol vogels. Het waren Meerkoeten en vooral veel Snienten. Van deze laatsten telden wij 600 eks. die dicht opeen voedsel zochten! Vanaf onze schuilhut op wielen konden deze fraaie vogels prachtig worden geobserveerd. Op een houten hek zat een Buizerd, even later scheerde een Sperwer laag over de velden en ook hoorden wij ganzen. We speurden de lucht af en ontdekten 17 eks. die naar het zuiden vlogen. Misschien 300 meter verder ontwaarden wij ganzen

in een weiland: 40 jonge en 30 volwassen exemplaren. Zouden we op de goede weg zijn? Wij sloegen linksaf over Kolderwolde richting Nijega. Hier lagen de uitgestrekte oeverlanden ten zuidoosten van de Fluessen. Even verderop was het mogelijk om langs een smal weggetje tot aan de oever van de Fluessen te komen. Hier diende bijna elk toegangshek in de weilanden als uitkijkpost voor een Torenvalk, Buizerd of Blauwe Reiger! Het weggetje liep dood en bracht ons tot op enkele honderden meters van een groep ganzen waarin we al direkt Kol- en Brandgazen ontdekten. In de auto blijven en er langzaam op af. Zo hobbelden we over een bevroren weiland tot een hek ons het verderopgaan belemmerde. Hier bevonden wij ons binnen 100 m. vanaf de ganzen. Nu heel langzaam de auto uit en hem als dekking gebruiken. Toen voorzichtig ca voor onwevereind. Even staakten de dieren hun gegraas en strekten hun nekken, naar de rust keerde weer. Nu de kijkers op het dak van de wagen en zo de dieren observeren. Zo telden we 118 Kolganzen en hiermee in fel contrast 6 zwart-witte Brandganzen. Keurig apart van de rest stonden 14 Rietganzen. Op ons gemak konden we nu eens met de Vogelgids erbij de diverse kenmerken controleren. Van de Kolganzen de oranje poten en de witte snavelbasis van de volwassen eks., en van de Rietganzen de donkere koppen, halzen, snavels en oranje poten. De groep Kolganzen bestond voor ongeveer de helft uit jonge en voor de andere helft uit volwassen eks.

Dik tevreden koersten we via Nijega richting Woudsend met het plan om over Sneek naar Harlingen terug te rijden. Even werd nog gestopt voor een vogeltje in een rustig hoekje van de ijsbaan bij Elahuizen; het was een Kemphaan. In de buurt hoorden we weer ganzen. Wat verderop massa's ganzen. De auto in de berm en wij eruit! Hier was de show compleet: duizenden en duizenden Kolganzen, honderden Rietganzen en Snienten en tientallen Brandganzen in de weilanden rondom ons. Ik begon de ganzen te tellen en bij duizend gekomen paste ik deze groep af op het totaal. Aldus kwamen wij op een schatting van zeker 7000 eks. ten N. van de weg en nog eens 8000 eks. ten Z. ervan! De lucht was gevuld met hun welluidende roep en vanuit N.W., N. en N.O. kwamen steeds kleine groepjes, meestal Kolganzen, die zich bij de reeds aanwezige massa's voegden. Fraai is de wijze waarop zij eerst wijfelend rondcirkelen om dan schuin naar beneden af te dalen en het laatste stukje sterk afremmend praktisch loodrecht te vallen. De geluiden die de dieren voortbrengen, het wijdse landschap en de zon die als een rode schijf nu vlak boven de nevelige horizon staat maken het schouwspel onvergetelijk.

Ik kan me voorstellen dat u ook zin heeft in een vogeltocht door Friesland. Een pracht gelegenheid hiertoe doet zich op 25 februari a.s. voor onder leiding van Cor de Groot.

P. van Spanje
Amestelle 293, Zwabenburg.